Қызылорда облысы бойынша қоршаған ортаның жай-күйі туралы ақпараттық бюллетені

№12 шығарылым
Желтоқсан 2022 жыл

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЭКОЛОГИЯ, ГЕОЛОГИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАР МИНИСТРЛІГІ
«ҚАЗГИДРОМЕТ» РМК
ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ФИЛИАЛЫНЫҢ КЕШЕНДІ ЗЕРТХАНАСЫ

	Мазмұны	Парақ
	Алғы сөз	3
1	Атмосфералықауаныластаудыңнегізгікөздері	4
2	Атмосфералықауасапасыныңжай-күйі	4
3	Жер үсті сулары сапасының жай-күйі	12
4	Радиациалық жағдай	12
5	Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамы	13
6	Топырақтың ауыр металдармен ластану жай-күйі	14
7	**Қосымша 1**	15
8	**Қосымша 2**	20
9	**Қосымша 3**	21

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень Қызылордаоблысыбойынша "Қазгидромет" РМК филиалыныңқоршаған ортаның жай-күйінемониторингжасаукешендізертханасыныңмамандарыменорындаларғанжұмыстардыңнәтижелерібойыншадайындалған.

Бюллетень Қызылордаоблысыаумағындағықоршағанортаныңжай-күйітуралыМемлекеттікоргандарды, қоғаммен менхалықтыақпараттандыруғаарналғанжәнеластанудеңгейініңөзгеруі болған тенденциясын есежатқанөзгерістерүрдісінескереотырып, ҚР Қоршағанортанықорғаусаласындағыіс-шаралардыңтиімділігінодан әрібағалауға мүмкіндік береді.

Қызылорда облысының атмосфералық ауа қабаты сапасынын бағалау

1. Атмосфералық ауа қабатының негізгі ластаушы заттары

«Қызылорда облысы экология департаменті» және «Қызылорда облысы бойынша табиғи ресурстар және табиғат пайдалануда реттеу басқармасының» ақпараттарына сәйкес, қалада қоршаған ортаға эмиссия жүргізетін мекемелер саны 1006. Стационарлы көздерден шығарылатын нақты ластаушы заттар шығындылары 26,96 мың тонна құрайды.

Автотранспорт құрылғылар саны басты есепте жеңіл автомобильдер 136 162 мың бірлікті құрайды, оның 18 821 бірлігі газ қолданады.

Қызылорда облысы энергетика және тұрғынүй-коммуналдық шаруашылығы басқармасының ақпаратына сәйкес, Қызылорда қаласында 64 147 жеке тұрғын жайлар және 144 өндірістік мекемелер.

2. Қызылорда облысы бойынша атмосфералық ауаның ластану жай-күйі

Қызылорда облысының аумағында атмосфералық ауаның жай-күйіне бақылау жүргізу 3 бекет бойынша жүргізіледі, оның ішінде 1 қолдан сынама алынатын бекет және 2 автоматты станция (Қосымша 1).

Жалпы қала бойынша 8 көрсеткіш анықталады: *1) РМ-10 қалқыма бөлшектер; 2) РМ-2,5 қалқыма бөлшектер; 3) қалқыма бөлшектер4) азот диоксиді; 5)күкірт диоксиді; 6)азот оксиді, 7)көміртегі оксиді; 8) озон.*

1 кестеде бақылау жүргізу бекеттерінің орналасуы және әр бекет бойынша анықталатын көрсеткіштер тізімінің ақпараты берілген.

1 кесте

Бақылау бекеттерінің орналасу орны және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	қол күшімен алынған сынама(дискретті әдіс)-тәулігіне 3 рет	Төрекулов көшесі 76	қалқыма бөлшектер (шаң), күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, оксид азота.
2	үзіліссіз режимде-әр 20 минут сайын	Берденов көшесі, 6,	РМ-2,5 қалқымалы бөлшектері, РМ-10 қалқымалы бөлшектері, күкірт диоксид, көміртегі оксиді,азот диоксиді, азот оксиді, озон,гамма қуаттылығыны дозасы.
3		Қойсары батыр көшесі н/з	Қалқымала бөлшектер РМ-10, күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді,озон,гамма қуаттылығыны дозасы.

Қызылорда қаласында стационарлық бақылау бекеттері мен қатар жылжымалы экологиялық зертхана жұмыс жасайды, жылжымалы зертхана көмегі

мен қосымша қаланың 2 нүктесі бойынша ауа сапасын өлшеу жүргізіледі (1-қосымша- экспедициялықнүктелерденсынамаларалукартасы) 4 көрсеткішбойынша: 1) қалқымабөлшектер (шаң); 2) күкіртдиоксиді; 3) көміртегіоксиді; 4) азот диоксиді;

Қызылорда қаласы бойынша 2022 жылдың желтоқсан айындағы атмосфералық ауа сапасына бақылаулар нәтижелері

Стационарлық бақылау желісінің деректері бойынша (10.1-сур.) қаланың атмосфералық ауасы жалпы ластану деңгейі ***төмен*** болып бағаланды, СИ=1,0 (төмен деңгей), ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) анықталды.

Жалпы қала бойынша ластаушы заттардың орташа айлық шоғырлары РМ-10 қалқымабөлшектері- 1,57 ШЖШ$_{о.т.}$, күкірт диоксиді – 1,6 ШЖШ$_{о.т.}$, басқа ластаушы заттар ШЖШ-дан аспады.

Жалпы қала бойынша ластаушы заттардың максималды-бірлік шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Нақты көрсеткіштер, нормадан асу еселігі, сонымен қатар сапа нормативінен асу еселігі және саны 2 кестеде көрсетілген

2 кесте

Атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	**Орташа шоғыр ($Q_{о.т.}$)**		**Ең жоғарғы бір реттік шоғыр ($Q_{м.б.}$)**		**НП %**	**ШЖШ арту жағдайларының саны**		
	мг/м^3	**ШЖШ$_{о.т.}$ асу еселігі**	**мг/м^3**	**ШЖШ$_{м.б.}$ асу еселігі**		**>ШЖШ**	**>5 ШЖШ**	**>10 ШЖШ**
Қалқымабөлшектер (шаң)	0,03	0,21	0,09	0,18	0	0	0	0
РМ-2,5 қалқымабөлшектері	0,01	0,39	0,14	0,85	0	0	0	0
РМ-10 қалқымабөлшектері	0,09	1,57	0,30	0,996	0	0	0	0
Күкіртдиоксиді	0,08	1,6	0,24	0,49	0	0	0	0
Көміртегіоксиді	0,51	0,17	3,62	0,72	0	0	0	0
Азот диоксиді	0,05	1,15	0,20	0,99	0	0	0	0
Азот оксиді	0,006	0,11	0,38	0,96	0	0	0	0
Озон	0,01	0,4	0,38	0,76	0	0	0	0

Нәтижесі:

Соңғы 5 жылда атмосфералық ауаның ластану деңгейі желтоқсан айында төмендегідей өзгерді:

Графиктен көрінгендей, атмосфералық ауаның ластану деңгейі 2018-2022 жж.

Метеорологиялық жағдайлар

Қызылорда қаласының ауа райы ай бойы циклондардың, антициклондардың және атмосфералық фронттардың ықпалында болды. Көктайғақ, 16 м/с дейін екпінді жел.

2.1 Ақай кенті бойынша атмосфералық ауаның ластану жай-күйі

Атмосфералық ауаның жай-күйіне бақылау 1 стационарлық бекетте жүргізілді.

Жалпы кент бойынша 5 көрсеткіш анықталады: *1) қалқыма бөлшектерРМ-10; 2) азот диоксиді; 3) күкірт диоксиді; 4) азот оксиді, 5) көміртегі оксиді;*

3 кестеде бақылау жүргізу бекетінің орналасуы және анықталатын көрсеткіштер тізімінің ақпараты берілген.

3 кесте

Бақылау бекеттерінің орналасу орны және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үзіліссіз режимде-әр 20 минут сайын	Коркыт-Ата көшесі, 23А	Қалқымалы бөлшектер(шаң),күкірт диоксіді,көміртегі оксиді,азот диоксиді, азот оксиді, гамма қуаттылығының дозасы.

Атмосфераның ластануын жалпы бағалау. Стационарлық бақылау желісінің деректері бойынша (10.2-сур.) атмосфералық ауаның жалпы ластану деңгейі ***төмен***болып бағаланды, СИ=0,97(төменгі деңгей) және ЕЖҚ=0% анықталды.

Жалпы қала бойынша ластаушы заттардың орташа айлық шоғырлары азот диоксиді – 2,07 ШЖШ$_{о.т.}$, басқа ластаушы заттар ШЖШ-дан аспады.

Жалпы қала бойынша ластаушы заттардың максималды-бірлік шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

4 кесте

Ақай кенті бойынша атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр ($Q_{о.т.}$)		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр ($Q_{м.б.}$)		НП %	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м^3	ШЖШ$_{о.т.}$асу еселігі	мг/м^3	ШЖШ$_{м.б.}$асу еселігі		>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Қалқымабөлшектер (шаң)	0,0000	0,00	0,01	0,03	0	0	0	0
Күкіртдиоксиді	0,0001	0,00	0,05	0,09	0	0	0	0
Көміртегіоксиді	0,1446	0,05	3,04	0,61	0	0	0	0
Азот диоксиді	0,0829	2,07	0,19	0,97	0	0	0	0
Азот оксиді	0,0317	0,53	0,29	0,736	0	0	0	0

Нәтижесі:

Соңғы 5 жылда атмосфералық ауаның ластану деңгейі желтоқсан айында төмендегідей өзгерді:

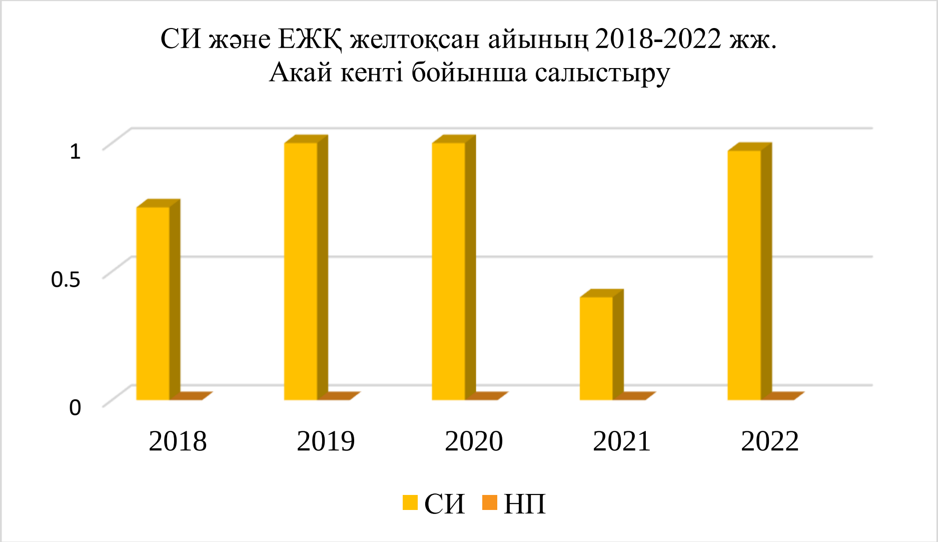

Графиктен көрінгендей, атмосфералық ауаның ластану деңгейі 2018-2022 ж.

2.2 Төретам кенті бойынша атмосфералық ауаның ластану жай-күйі

Атмосфералық ауаның жай-күйіне бақылау 1 стационарлық бекетте жүргізілді.

Жалпы кент бойынша 5 көрсеткіш анықталады: *1) РМ-10 қалқыма бөлшектер; 2) азот диоксиді;3) күкірт диоксиді; 4) азот оксиді, 5) көміртегі оксиді;*

5 кестеде бақылау жүргізу бекетінің орналасуы және анықталатын көрсеткіштер тізімінің ақпараты берілген.

5 кесте

Бақылау бекеттерінің орналасу орны және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үзіліссіз режимде-әр 20 минут сайын	Муратабаев көшесі, 51 «А»	РМ-10 қалқымалы бөлшектері, күкірт диоксиді, азот диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді.

Атмосфераның ластануын жалпы бағалау. Стационарлық бақылау желісінің деректері бойынша атмосфералық ауасының жалпы ластану деңгейі ***төмен***болып бағаланды, СИ=0,89 (төменгі деңгей) және ЕЖҚ=0% (төменгі деңгей) анықталды.

Жалпы қала бойынша ластаушы заттардың орташа айлық заттар шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Жалпы қала бойынша ластаушы заттардың максималды-бірлік шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Кесте6

Төретам кенті бойынша атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр ($Q_{о.т.}$)		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр ($Q_{м.б.}$)		НП %	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м^3	ШЖШ$_{о.т.}$асу еселігі	мг/м^3	ШЖШ$_{м.б}$ асу еселігі		>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
РМ-10 қалқымабөлшектері	0,000	0,00	0,00	0,00	0	0	0	0
Күкіртдиоксиді	0,000	0,00	0,00	0,00	0	0	0	0
Көміртегіоксиді	0,587	0,20	3,91	0,78	0	0	0	0
Азот диоксиді	0,037	0,93	0,18	0,89	0	0	0	0
Азот оксиді	0,003	0,05	0,22	0,55	0	0	0	0

Нәтижесі:

Соңғы 5 жылда атмосфералық ауаның ластану деңгейі төмендегідей өзгерді:

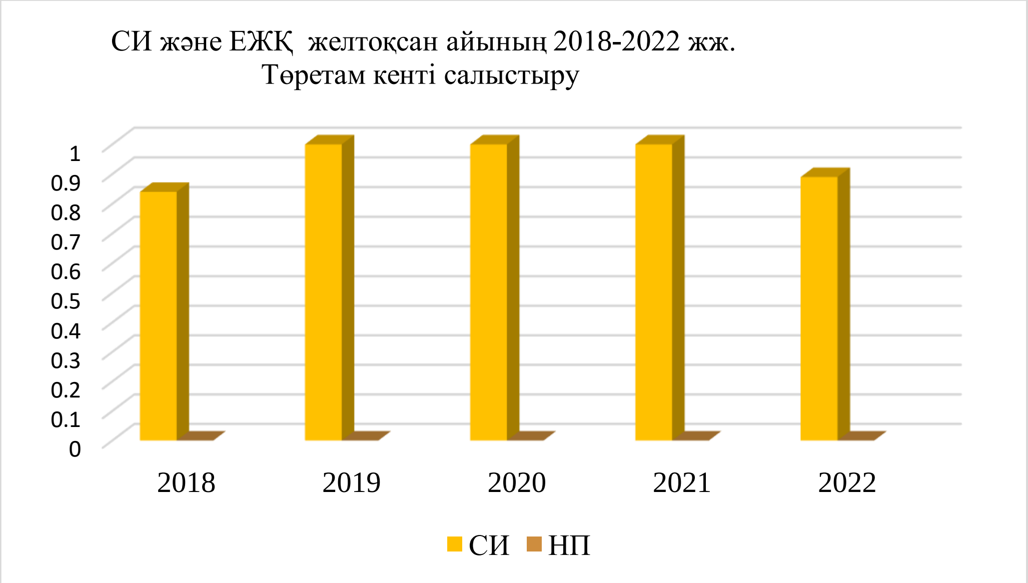

Графиктен көрінгендей, атмосфералық ауаның ластану деңгейі соңғы 2018-2022 жж. төмен болды.

Шиелі кенті бойынша атмосфералық ауаның ластану жай-күйі

Атмосфералық ауаның жай-күйіне бақылау 1 стационарлық бекетте жүргізілді.

Жалпы кент бойынша 6 көрсеткіш анықталады: *1) РМ-10 қалқыма бөлшектер; 2) РМ-2,5қалқыма бөлшектер; 3) азот диоксиді; 4) күкірт диоксиді; 5) озон, 6)көміртегі оксиді;*

7 кестеде бақылау жүргізу бекетінің орналасуы және анықталатын көрсеткіштер тізімінің ақпараты берілген.

7 кесте

Бақылау бекеттерінің орналасу орны және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үзіліссіз режимде-әр 20 минут сайын	Есенов көшесі, 8	РМ-10 қалқымалы бөлшектері, РМ-2,5 қалқымалы бөлшектері, күкірт диоксиді, азот диоксиді, көміртегі оксиді, озон.

Атмосфераның ластануын жалпы бағалау. Стационарлық бақылау желісінің деректері бойынша атмосфералық ауасының жалпы ластану деңгейі ***төмен***болып бағаланды, СИ=0,96 (төменгі деңгей) және ЕЖҚ=0% (төменгі деңгей) анықталды.

Жалпы кент бойынша ластаушы заттардың орташа айлық шоғырлары азот диоксиді – 3,72 ШЖШ$_{о.т.}$,озон – 1,66 ШЖШ$_{о.т.}$, басқа ластаушы заттар ШЖШ-дан аспады.

Жалпы қала бойынша ластаушы заттардың максималды-бірлік шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Кесте 8

Шиелі кенті бойынша атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр ($Q_{о.т.}$)		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр ($Q_{м.б.}$)		НП %	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м^3	ШЖШ$_{о.т.}$ асу еселігі	мг/м^3	ШЖШ$_{м.б}$.асу еселігі		>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
РМ-2,5қалқымабөлшектері	0,019	0,54	0,144	0,90	0	0	0	0
РМ-10 қалқымабөлшектері	0,024	0,41	0,261	0,87	0	0	0	0
Күкіртдиоксиді	0,002	0,04	0,036	0,07	0	0	0	0
Көміртегіоксиді	0,029	0,01	1,807	0,36	0	0	0	0
Азот диоксиді	0,149	3,72	0,193	0,96	0	0	0	0
Озон	0,050	1,66	0,107	0,67	0	0	0	0

2.4 Арал қаласы бойынша атмосфералық ауаның ластану жай-күйі

Атмосфералық ауаның жай-күйіне бақылау 1 стационарлық бекетте жүргізілді.

Жалпы қала бойынша 6 көрсеткіш анықталады: *1) РМ-10 қалқыма бөлшектер; 2) РМ-2,5 қалқыма бөлшектер; 3) азот диоксиді; 4) күкірт диоксиді; 5) озон, 6)көміртегі оксиді;*

9 кестеде бақылау жүргізу бекетінің орналасуы және анықталатын көрсеткіштер тізімінің ақпараты берілген.

9 кесте

Бақылау бекеттерінің орналасу орны және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үзіліссіз режимде-әр 20 минут сайын	Бактыбай батыр 119	РМ-10 қалқымалы бөлшектері, РМ-2,5 қалқымалы бөлшектері, күкірт диоксиді, азот диоксиді, көміртегі оксиді, озон.

Атмосфераның ластануын жалпы бағалау. Стационарлық бақылау желісінің деректері бойынша атмосфералық ауасының жалпы ластану деңгейі ***төмен***болып бағаланды, СИ=0,80 (төменгі деңгей) және ЕЖҚ=0% (төменгі деңгей) анықталды.

Жалпы кент бойынша ластаушы заттардың орташа айлық шоғырлары азот диоксиді – 2,46 $ШЖШ_{о.т.}$, озон – 1,76 $ШЖШ_{о.т.}$, басқа ластаушы заттар ШЖШ-дан аспады.

Жалпы қала бойынша ластаушы заттардың максималды-бірлік шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Кесте 10

Арал қаласы бойынша атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр ($Q_{о.т.}$)		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр ($Q_{м.б.}$)		НП %	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м^3	$ШЖШ_{о.т.}$асу еселігі	мг/м^3	$ШЖШ_{м.б}$.асу еселігі		>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
РМ-2,5қалқымабөлшектері	0,008	0,22	0,127	0,80	0	0	0	0
РМ-10 қалқымабөлшектері	0,033	0,55	0,216	0,72	0	0	0	0
Күкіртдиоксиді	0,002	0,04	0,175	0,35	0	0	0	0
Көміртегіоксиді	0,538	0,18	3,951	0,79	0	0	0	0
Азот диоксиді	0,098	2,46	0,154	0,77	0	0	0	0
Озон	0,053	1,76	0,056	0,35	0	0	0	0

2.5 Әйтеке би кенті бойынша атмосфералық ауаның ластану жай-күйі

Атмосфералық ауаның жай-күйіне бақылау 1 стационарлық бекетте жүргізілді.

Жалпы кент бойынша 6 көрсеткіш анықталады: *1) РМ-10 қалқыма бөлшектер; 2) РМ-2,5қалқыма бөлшектер; 3) азот диоксиді; 4) күкірт диоксиді; 5) озон, 6)озон;*

11 кестеде бақылау жүргізу бекетінің орналасуы және анықталатын көрсеткіштер тізімінің ақпараты берілген.

11 кесте

Бақылау бекеттерінің орналасу орны және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үзіліссіз режимде-әр 20 минут сайын	Ж.Нурмухамедулы 128	РМ-10 қалқымалы бөлшектері, РМ-2,5 қалқымалы бөлшектері, күкірт диоксиді, азот диоксиді, көміртегі оксиді, озон.

Атмосфераның ластануын жалпы бағалау. Стационарлық бақылау желісінің деректері бойынша атмосфералық ауасының жалпы ластану деңгейі ***төмен*** болып бағаланды, СИ=0,95 (төменгі деңгей) және ЕЖҚ=0% (төменгі деңгей) анықталды.

Жалпы кент бойынша ластаушы заттардың орташа айлық шоғырлары азот диоксиді – 3,4 ШЖШ$_{о.т.}$, озон – 1,1 ШЖШ$_{о.т.}$, басқа ластаушы заттар ШЖШ-дан аспады.

Жалпы кент бойынша ластаушы заттардың максималды-бірлік шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Кесте 12

Әйтеке би кенті бойынша атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр (Q$_{о.т.}$)		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр (Q$_{м.б.}$)		НП %	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м^3	ШЖШ$_{о.т.}$асу еселігі	мг/м^3	ШЖШ$_{м.б}$.асу еселігі		>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
РМ-2,5қалқымабөлшектері	0,01	0,40	0,13	0,79	0	0	0	0
РМ-10 қалқымабөлшектері	0,02	0,38	0,17	0,58	0	0	0	0
Күкіртдиоксиді	0,00052	0,0104	0,00	0,00	0	0	0	0
Көміртегіоксиді	0,01	0,00	1,32	0,26	0	0	0	0
Азот диоксиді	0,13	3,4	0,19	0,95	0	0	0	0
Озон	0,03	1,1	0,04	0,27	0	0	0	0

3. Қызылорда облысы бойынша жер үсті сулары сапасының жай-күйі мониторингі

Қызылорда облысы аумағында жер үсті суларының сапасына бақылау су 2 объектісінің Сырдария өзеніжәне Арал теңізі 7 тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының **34** физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: *көзбен шолу, судың*

шығысы мен деңгейі, су температурасы, еріген оттегі, сутегі көрсеткіші, ОБТ5,ОХТ, қалқыма заттар, түсі, мөлдірлігі, иондар сомасы, құрғақ қалдық, гидрокарбонаттар, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді (азот, фосфор, темір қосылыстары) және органикалық заттар (мұнай өнімдері, СББЗ, ұшпа фенолдар), ауыр металдар, пестицидтер.

Қызылорда облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Су объектілерінде судың сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі» (бұдан әрі - Бірыңғай жіктеме) болып табылады.

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай жіктеме бойынша келесідей бағаланады:

13 кесте

Су объектісінің атауы	Су сапасының класы		Көрсеткіштер	Өлшем бірлік	концентрация
	Желтоқсан 2021 ж.	Желтоқсан 2022ж.			
Сырдария өзені	4 класс	4 класс	Сульфаттар	мг/дм3	420
			Магний	мг/дм3	37,565
			Минерализация	мг/дм3	1448,575

Кестеден көріп отырғанымыздай, 2021 жылғы желтоқсан айымен салыстырғанда Сырдария өзенінің жер үсті суларының сапасы айтарлықтай өзгермеген, сапа класы 4 класс деңгейінде қалады.

Қызылорда облысы бойынша су объектілеріндегі негізгі ластаушы зат сульфаттар, минерализация, магнийболып табылады. Көрсеткіштер бойынша сапа нормативтерінің асып кетуі негізінен өңірдің ауыл шаруашылығы қызметімен байланысты.

2022 жылдың желтоқсан Қызылорда облысының аумағында жоғары ластану және экстремалды жоғары ластану жағдайлары тіркелмеді.

2 Қосымшада тұстамалар шегінде су объектілерінің сапасы бойынша ақпарат.

4. Радиациялық жағдай

Атмосфералық ауаның ластауының гамма сәулелеуну денгеі күнсайын жергілікті 3 метеорологиялық станцияларда (Арал теңізі, Қызылорда, Шиелі) және Қызылорда қаласы (№3ЛББ) мен Ақай (№1ЛББ), Төретам (№1 ЛББ) кенттерінің 3 автоматты бекетінде бақылау жүргізіледі (қосымша 1)

Облыстың елді- мекендері бойынша атмосфералық ауа қабатына жерге жақын қабатындағы радияациалық гамма-фонның орташа мәні 0,03-0,28мкЗв/сағ. аралығында. Облыс бойынша радияциалық гамма-фонның орташа мәні 0,13 мкЗв/сағ.,яғни шекті жол берілетін шамаға сәйкес келеді.

Атмосфераның жерге жақын қабатында радиоактивтердің түсу тығыздығына бақылау Қызылорда облысының аумағында 2 метеорологиялық станцияларда (Арал теңізі, Қызылорда) ауа сынамасын горизонтальді планшеттер алу жолымен жүзеге асырлады.Барлық станцияда бес тәулік сынама жүргізіледі.

Облыс аумағында атмосфераның жерге жақын қабатында орта тәуліктік радиоактивтердің түсу тығыздығы1,5-2,4 Бк/м^2 аралыгында болды. Облыс бойынша радиоактивті түсулердің орташа тығыздығы 2,1 Бк/м^2, бұл шекті жол берілетін деңгейінен аспады.

5.Қызылорда облысының аумағындағы атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамы

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамына бақылау 3 метеостанцияда (Арал теңізі, Жусалы, Қызылорда) алынған жаңбыр суына сынама алумен жүргізілді.

Жауын-шашын құрамында барлық анықталатын заттардың шоғырлары шекті рұқсат етілген шоғырлардан (ШЖШ) аспады.

Жауын-шашын сынамаларында сульфаттар 17,31 %, хлоридтер 25,24%, нитраттар 1,28%, гидрокарбонаттар 23,86%, аммония 0,37%, натрий ионы 12,84%, калий ионы 5,87%, магний ионы 4,03%, кальций ионы 9,20%.

Ең үлкен жалпы минерализация Арал теңізі МС-146,07мг/л белгіленді.

Атмосфералық жауын-шашынның үлесті электр өткізгіштігі 280,1 мкСм/см (Арал теңізі МС) дейінгі шекте болды.

Түскен жауын-шашын сынамаларында қышқылдық сілтісі 6,88 (Арал теңізі МС).

Қосымша 1

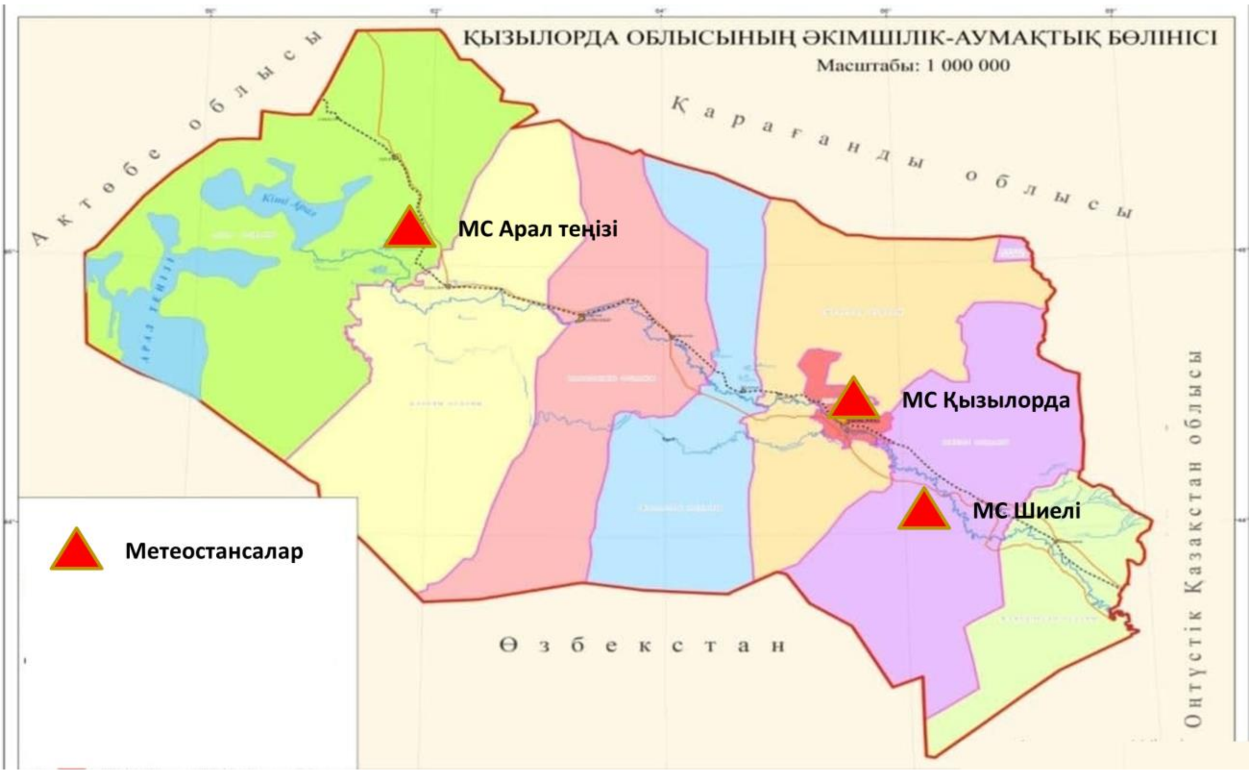

Сур.1 – Қызылорда облысында орналасқан метеостансалар(жауын-шашын)

КЫЗЫЛОРДА
Кызылжарма
ТЭЦ-6
ДСК
в с\х Абая
Жезказган
Южная промзона
1 Солтүстік өндіріс аймағы
2 Оңтүстік өндіріс аймағы
3 Қойсары батыр к-сі,№1
4 Берденов к-сі, №12А
5 Төрекұлов к-сі, №76

Масштабы: 1 000 000
Қарағанды облысы
Ақтөбе облысы
АКАЙ
СКАТ
Өзбекстан
Оңтүстік Қазақстан облысы
Құрастырған: Махамова Нұрсауле

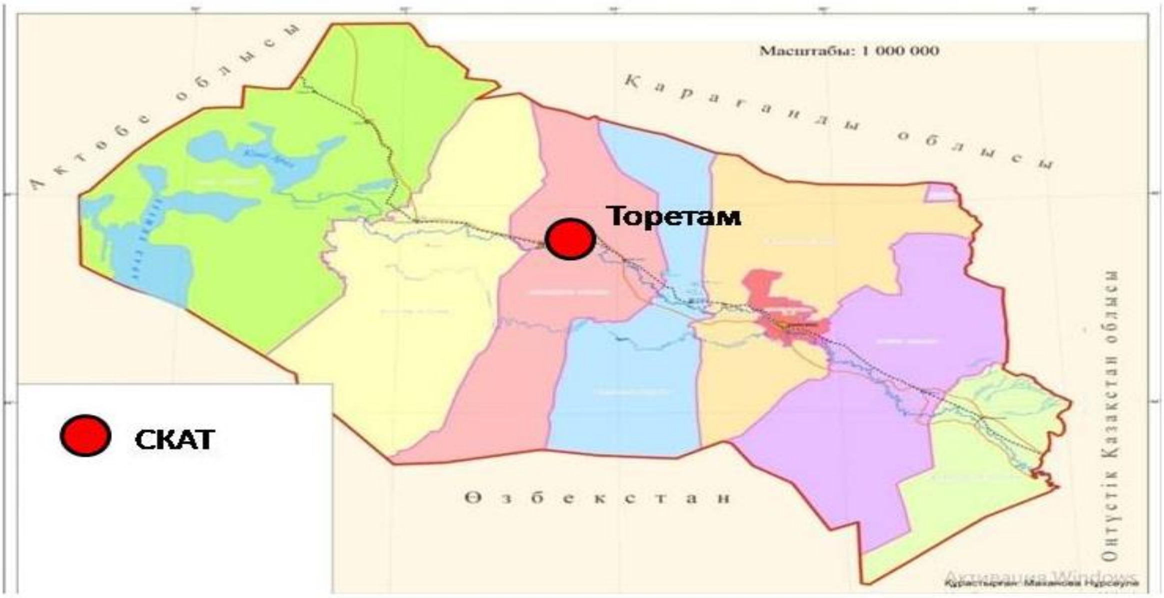
Масштабы: 1 000 000
Қарағанды облысы
Ақтөбе облысы
Торетам
СКАТ
Өзбекстан
Оңтүстік Қазақстан облысы

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНЫҢ ӘКІМШІЛІК-АУМАҚТЫҚ БӨЛІНІСІ
Масштабы: 1 000 000
Ақтөбе облысы
Қарағанды облысы
Оңтүстік Қазақстан облысы
Өзбекстан
Шиелі кенті
Автоматты бекет

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНЫҢ ӘКІМШІЛІК-АУМАҚТЫҚ БӨЛІНІСІ
Масштабы: 1 000 000
Ақтөбе облысы
Қарағанды облысы
Оңтүстік Қазақстан облысы
Өзбекстан
Арал қаласы
Автоматты бекет

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНЫҢ ӘКІМШІЛІК-АУМАҚТЫҚ БӨЛІНІСІ
Масштабы: 1 000 000
Ақтөбе облысы
Қарағанды облысы
Оңтүстік Қазақстан облысы
Өзбекстан
Әйтеке би кенті
Автоматты бекет

Қосымша 2

Қызылорда облысы жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша ақпараты

Су объектісі және тұстама	Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы	
Сырдария өзені	суының температурасы 0-8,2ºС, сутектік көрсеткіштің орташа мәні 6,8-7,4, суда еріген оттегінің концентрациясы 3,49-4,6мг/дм3, ОБТ5 орта есеппен 0,7-1,0 мг/дм3, мөлдірлігі 21 см, иісі барлық бекеттерде 0 балл.	
Түмен - Арық станциясы, 46 км Түркістан қаласы, ОҚО және Қызылорда облысының шекарасында	4 класс	сульфаттар – 372 мг/дм3, магний – 30,52 мг/дм3, қалқыма заттар-21 мг/дм3. Сульфаттар және магний концентрациясы фондық кластан аспайды, қалқыма заттар концентрациясы фондық кластан асады.
тұстама - Қызылорда қ.(қаладан 0.5 шакырым жоғары)	4 класс	сульфаттар – 360 мг/дм3, магний – 42,62 мг/дм3. Сульфаттар мен магний концентрациясы фондық кластан аспайды.
тұстама Кызылорда қаласы (қаладан 3 шакырым төмен)	4 класс	сульфаттар – 444мг/дм3,магний – 36,52 мг/дм3, минерализация – 1466,749 мг/дм3. Сульфаттар мен магний концентрациясы фондық кластан аспайды, минерализация концентрациясы фондық кластан асады.
Тұстама Жосалы кенті (су бекетінде)	4 класс	сульфаттар – 444 мг/дм3, магний – 36,6 мг/дм3,минерализация–1481,477мг/дм3. Сульфаттар мен магний концентрациясы фондық кластан аспайды, минерализация концентрациясы фондық кластан асады.
Тұстама Қазалы қаласы. Қазалыдан 3,0 шакырым ОБ-қа қарай, су бекетінен	4 класс	сульфаттар – 432 мг/дм3, магний – 42,6 мг/дм3,минерализация–1592,186мг/дм3. Сульфаттар мен магний концентрациясы фондық кластан аспайды, минерализация концентрациясы фондық кластан асады.
тұстамаКаратерень ауылы (су бекетінен)	4 класс	Минерализация – 1563,879 мг/дм3, магний – 36,53 мг/дм3, сульфаттар – 468 мг/дм3. Магний концентрациясы фондық кластан аспайды, сульфаттар мен минерализация концентрациясы фондық кластан асады.

Қосымша 3

Анықтама бөлімі

Елді – мекен ауасындағы ластаушы заттардың шекті жол берілген шоғырлары (ШКШ)

Қоспаның атауы	ШЖШ мәні, мг/м3		Қауыпты класы
	Максималды бір реттік ШЖШм	орта-тәуліктік (ШЖШо.т)	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 $м^3$	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқымалы заттар (шаң)	0,5	0,15	3
РМ 10 қалқымалы бөлшектер	0,3	0,06	
РМ 2,5 қалқымалы бөлшектер	0,16	0,035	
Хлорлысутек	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Күшән	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қорғаысын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Лүкіртсутегі	0,008	-	2
Көміртегі оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фторлысутек	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

«Қалалық және ауылды қелді мекендердегі атмосфералық ауаға қойылатын гигиеналық нормативтер» (2022жылғы2тамызСанПин№ ҚР ДСМ-70)

Атмосфераның ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градации	Загрязнение атмосферного воздуха	Показатели	Оценка за месяц
I	Төмен	СИ ЕЖҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңке	СИ ЕЖК, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕЖК, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ	›10

		ЕЖК, %	›50

Мемлекеттікоргандардытұрғындарқоғамдастығынақпараттандыруүшінқалалардың атмосфера ластануыныңжай-күйіжөніндегіқұжат 52.04.667–2005 БҚ. Әзірлеуге, салуға, баяндауғажәнемазмұндауғақойылатынжалпыталаптар.

Су пайдалану санататры (түрлері) бойынша су пайдалану сыныптарын саралау

Суды пайдалану санатты (түрі)	Назначение/тип очисткиТазарту мақсаты/түрі	Суды пайдалану сыныптарыКлассы водопользования				
		1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып	5 сынып
Балықшаруашылығы	Албыртбалық	+	+	-	-	-
	Тұқыбалық	+	+	-	-	-
Шаруашылық-ауызсуменжабдықтау	Қарапайым су дайындау	+	+	-	-	-
	Дағдылы су дайындау	+	+	+	-	-
	Қарқынды су дайындау	+	+	+	+	-
Рекреация		+	+	+	-	-
Суару	Дайындықсыз	+	+	+	+	-
	Картадатұнбалау	+	+	+	+	+
Өнеркәсіптік:						
технологиялықмақсатта, салқындатуүрдісі		+	+	+	+	-
гидроэнергетика		+	+	+	+	+
пайдалықазбалардыөндіру		+	+	+	+	+
көлігі		+	+	+	+	+

Су объектілерінде су сапасынжіктеудіңбірыңғайжүйесі(ҚР АШМ СРК 09.11.2016 жылғы №151 бұйрығы)

Топырақтағыхимиялықзаттардыңшектірұқсатетілген концентрациясы (бұданәрі - ШРК)

№ п/п	Заттың атауы	ШРК мәні фонды ескере отырып мк/кг топырақ (кларк)	Шектеу индикаторы
1	Хром	6,0	Жалпы санитарлық
2	Мыс	3,0	Жалпы санитарлық
3	Қорғасын	32	Жалпы санитарлық
4	Мырыш	23	Транслокационный
5	Кадьмий	-	

Қоршаған орта қауіпсіздігініңгигиеналықстандарттары (ҚазақстанРеспубликасы Денсаулықсақтауминистрінің2004 жылғы 30 қаңтарындағы N99 және ҚР қоршаған ортаны қорғау министрінің 27.01.04 №21-п бұйрығы)

Радиациялық қауіпсіздік нормативі*

Нормаланатын шамалар	Доза шектері
Тиімді доза	Халық

	Кез келген кезекті 5 жыл үшін жылына орташа 1 мЗв, бірақ жылына 5 мЗв – тен артық емес

** Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге Санитарлық-эпидемиологиялық талаптар*

«КАЗГИДРОМЕТ» РМК ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ФИЛИАЛЫ

МЕКЕН ЖАЙ:

ҚЫЗЫЛОРДА ҚАЛАСЫ
БӨКЕЙХАНКӨШЕСІ51А
ТЕЛ. 8-(7242)-23-85-73

E MAIL:INFO_KZO@METEO.KZ